

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**
Jan Nowak

Warszawa, 14 maja 2021 r.

DOL.413. 4.2021.

Pan
dr Dominik Rozkrut
Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
Al. Niepodległości 208
00-925 Warszawa

WYSTĄPIENIE

Na podstawie art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781)¹, zwracam się z wnioskiem o podjęcie stosownych działań, mających na celu wdrożenie odpowiednich narzędzi, które pozwolą na zapewnienie stosowania zasad określonych w art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.)², zwanego dalej rozporządzeniem 2016/679, w szczególności zasady rzetelności i przejrzystości w procesie przetwarzania danych osobowych podczas przeprowadzania narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań metodą tzw. samospisu internetowego.

Impulsem do wystosowania niniejszego wystąpienia stały się liczne sygnały wpływające do Urzędu Ochrony Danych Osobowych w związku z wątpliwościami dotyczącymi podstaw prawnych pozyskiwania danych osobowych na potrzeby przeprowadzania narodowego spisu

---

¹ Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych Prezes Urzędu może kierować do organów państwowych, organów samorządu terytorialnego, państwowych i komunalnych jednostek organizacyjnych, podmiotów niepublicznych realizujących zadania publiczne, osób fizycznych i prawnych, jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi oraz innych podmiotów wystąpienia zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony danych osobowych.

² Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35

powszechnego ludności i mieszkań metodą tzw. samopisu internetowego. Zgłaszane wątpliwości w zakresie ochrony danych osobowych dotyczą przede wszystkim podstaw prawnych pozyskiwania przez Główny Urząd Statystyczny numeru PESEL od osób wykonujących obowiązek tego samospisu.

O ile w ocenie organu nadzorczego trudno zgodzić się ze stanowiskiem co do braku podstaw do pozyskiwania numeru PESEL w celu przeprowadzenia spisu powszechnego, o tyle przyznać należy, że konstrukcja przepisów prawa stanowiących podstawę do gromadzenia tych danych, może budzić wątpliwości respondentów dokonujących samospisu.

Spis powszechny (w tym narodowy spis powszechny ludności i mieszkań w 2021 r.) jest badaniem statystycznym (art. 6 ust. 3, art. 35a ust. 1 pkt 1 i 4, art. 39b ust. 2, art. 39c ust. 1 i art. 57 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej [(Dz. U. z 2020 r. poz. 443 i 1486) zwanej dalej: ustawą o statystyce publicznej], które wyróżnia się obowiązkiem wydania odrębnej ustawy (art. 9 ust. 1 ustawy o statystyce publicznej) oraz nałożeniem na respondentów będących osobami fizycznymi obowiązku udziału w spisie (art. 6 ust. 3 i art. 9 ust. 1 ustawy o statystyce publicznej) pod groźbą kary (art. 57 ustawy o statystyce publicznej). Zgodnie art. 5 ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. [(Dz.U. z 2019 r., poz.1175) dalej: ustawa o narodowym spisie powszechnym] *Zakres informacji zbieranych w ramach spisu powszechnego określa załącznik nr 1 do ustawy*. W przedmiotowym załączniku ustawodawca nie wymienia zaś numeru PESEL. Tak przyjęta konstrukcja prowadzi do tworzenia interpretacji prawnych podważających podstawę prawną do pozyskiwania numerów PESEL przez Główny Urząd Statystyczny (GUS). Zauważyć jednak należy, że przepisy ustawy o narodowym spisie powszechnym rozróżniają pojęcia "*zakres informacji*" i "*zakres danych*" (vide: tytuły załączników do ustawy – zał. nr 1 *zakres informacji zbieranych w narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań*; zał. nr 2 *podmioty obowiązane do przekazania Prezesowi (...) a także szczegółowy zakres danych i terminy ich przekazania*). W przypadku przyjęcia interpretacji, iż sformułowanie "*Zakres informacji zbieranych w ramach spisu powszechnego określa załącznik nr 1 do ustawy*" (tak literalnie brzmi art. 5 ustawy o narodowym spisie powszechnym) jest równoznaczne sformułowaniu "*Zakres danych zbieranych w ramach spisu powszechnego określa załącznik nr 1 do ustawy*", prowadziłoby to do nielogicznego wniosku, że skoro załącznik nr 1 do ustawy o narodowym spisie powszechnym nie stanowi o *imieniu i nazwisku respondenta*, to osoba fizyczna dokonująca tzw. samospisu internetowego nie ma obowiązku podania swojego imienia i nazwiska. Dodatkowo, zgodnie z art. 9 ustawy o narodowym spisie powszechnym ustawodawca *w zakresie nieuregulowanym nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów ustawy*

o statystyce publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 443 i 1486), a więc także katalogu danych z art. 35b ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej. Pod uwagę należy brać także dyspozycję art. 35a ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 35b ust. 1 ustawy o statystyce publicznej.

Nie kwestionując zatem istnienia podstaw prawnych do pozyskiwania danych osobowych, w tym numeru PESEL przez GUS w celu prowadzenia spisu powszechnego ludności - o ile następuje to dla realizacji obowiązków wyznaczonych przepisami prawa, w granicach obowiązujących przepisów - zwrócenia uwagi wymaga inny problem, a mianowicie realizacja bardzo istotnej zasady przetwarzania danych osobowych – przejrzystości. Wymaga ona aby tworzone były takie rozwiązania prawne, techniczne i organizacyjne, które nie będą budzić wątpliwości zarówno osób, których dane osobowe dotyczą, jak i przetwarzających dane osobowe (art. 5 ust. 1 lit a rozporządzenia 2016/679).

Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679, dane osobowe muszą być przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i **w sposób przejrzysty dla osoby**, której dane dotyczą. Administrator taki jak GUS ma zatem nie tylko działać zgodnie z prawem - na podstawie i w granicach prawa (zasada zgodności z prawem) - ale i realizować, wynikający z art. 12 rozporządzenia 2016/679, *obowiązek podejmowania odpowiednich środków, aby w związku, przejrzystej, zrozumiałej i łatwo dostępnej formie, jasnym i prostym językiem udzielić osobie, której dane dotyczą, wszelkich informacji, o których mowa w art. 13 i 14, oraz prowadzić z nią wszelką komunikację na mocy art. 15-22 i 34 w sprawie przetwarzania. Informacji udziela się na piśmie lub w inny sposób, w tym w stosownych przypadkach - elektronicznie.* W myśl zaś z art. 13 ust. 1 lit. c) rozporządzenia 2016/679 *administrator podczas pozyskiwania danych osobowych podaje cele przetwarzania danych osobowych, oraz podstawę prawną przetwarzania.*

Wskazać także należy na brzmienie motywu 39 RODO, w myśl którego *Wszelkie przetwarzanie danych osobowych powinno być zgodne z prawem i rzetelne. Dla osób fizycznych powinno być przejrzyste, że dotyczące ich dane osobowe są zbierane, wykorzystywane, przeglądane lub w inny sposób przetwarzane oraz w jakim stopniu te dane osobowe są lub będą przetwarzane. Zasada przejrzystości wymaga, by wszelkie informacje i wszelkie komunikaty związane z przetwarzaniem tych danych osobowych były łatwo dostępne i zrozumiałe oraz sformułowane jasnym i prostym językiem(...).*

Dlatego zasadnym wydaje się, aby GUS jako administrator przetwarzanych na potrzeby przeprowadzania spisu ludności danych osobowych zapewnił, aby dedykowany spisowi internetowemu formularz był na tyle przejrzysty dla respondentów w zakresie wskazania podstaw prawnych przetwarzania danych osobowych, żeby nie pojawiały się sygnalizowane

wątpliwości. W celu wdrożenia odpowiednich rozwiązań administrator wykorzystać może wytyczne Grupy Roboczej art. 29 w sprawie przejrzystości na podstawie rozporządzenia 2016/679³.

Biorąc pod uwagę okoliczności procedowania przepisów (w przyspieszonym trybie), wynikające z potrzeby dostosowania przepisów do nowych warunków związanych z panującą pandemią, ustawodawca nie doprecyzował w sposób przejrzysty przepisów prawa określających zakres informacji oraz tryb przeprowadzenia spisu w formie samospisu internetowego. Optymalnym zaś byłoby rozwiązanie polegające na przyjęciu w przyszłości regulacji prawnych określających wzór formularza spisowego, dla realizacji samospisu internetowego. Takie rozwiązanie pozwoliłoby GUS określić i zrealizować w treści tego formularza obowiązki określone w rozporządzeniu 2016/679, zgodnie z zasadą przejrzystości. Wyeliminowane byłyby także w ten sposób wątpliwości osób, których dane są przetwarzane i które zobowiązane są do podawania danych osób trzecich.

Stosowanie w polskim porządku prawnym rozporządzenia 2016/679 ma przyczyniać się do zapewnienia poszanowania przepisów z zakresu ochrony danych osobowych, a w konsekwencji do zwiększenia ochrony danych osobowych osób, których dane dotyczą. W potrzeby te wpisuje się także stała weryfikacja rozwiązań przyjmowanych przez administratorów, ich zgodności z przepisami rozporządzenia 2016/679, oraz sygnalizacyjna rola wystąpień organu nadzorczego wnoszonych w trybie art. 52 i w celach wskazanych tym przepisem.

Uprzejmie proszę zatem o ustosunkowanie się do niniejszego wystąpienia, zgodnie z dyspozycją art. 52 ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych, z którego wynika, że podmiot, do którego zostało skierowane wystąpienie jest obowiązany ustosunkować się do tego wniosku na piśmie w terminie 30 dni od daty jego otrzymania.

Z wyrazami szacunku,

Prezes Urzędu
Ochrony Danych Osobowych
Jan Nowak

---

³ Wytyczne Grupy Roboczej art. 29 w sprawie przejrzystości na podstawie rozporządzenia 2016/679 przyjęte 29 listopada 2017 r., ostatnio zmienione i przyjęte w dniu 11 kwietnia 2018 r., WP 260 rev.01, <https://www.uodo.gov.pl/pl/3/1343>